

XXII. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH
VĚDÁCH. SBORNÍK PŘÍSPĚVKŮ

22ND INTERNATIONAL COLLOQUIUM ON REGIONAL
SCIENCES. CONFERENCE PROCEEDINGS

Place: Velké Bílovice (Czech Republic)
June 12-16, 2019

Publisher: Masarykova univerzita (Masaryk University Press), Brno

Edited by:

Viktorie KLÍMOVÁ

Vladimír ŽÍTEK

(Masarykova univerzita / Masaryk University, Czech Republic)

Vzor citace / Citation example:

AUTOR, A. Název článku. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XXII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. s. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

AUTHOR, A. Title of paper. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *22nd International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings*. Brno: Masaryk University Press, 2019. pp. 1–5. ISBN 978-80-210-9268-6. DOI.

Publikace neprošla jazykovou úpravou. / Publication is not a subject of language check.

Za správnost obsahu a originalitu výzkumu zodpovídají autoři. / Authors are fully responsible for the content and originality of the articles.

© 2019 Masarykova univerzita
ISBN 978-80-210-9268-6 (online : pdf)

DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-9268-2019-32

**IMPLEMENTACE INTEGROVANÝCH NÁSTROJŮ ÚZEMNÍ
DIMENZE V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014 – 2020****Implementation of territorial dimension integrated tools in the
programming period 2014 – 2020****JANA KOŠTÁLOVÁ****MARIE BEDNAŘÍKOVÁ**

Kat. ekonomiky a manag. chem. a potravin. prům. | *Dep. of Econ. and Manag. of Chem. and Food Industr.*
Fakulta chemicko-technologická | *Faculty of chemical technology*
Univerzita Pardubice | *University of Pardubice*
✉ *Studentská 95, 532 10 Pardubice, Czech Republic*
E-mail: jana.kostalova@upce.cz, marie.bednarikova@upce.cz

Anotace

Článek je věnován problematice dopadu veřejných politik spolufinancovaných z Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014 – 2020 na rozvoj obcí, měst a regionů. V návaznosti na zkušenosti z programového období 2007 – 2013 byla i v probíhající období začleněna do dohody o partnerství mezi Evropskou unií a Českou republikou územní dimenze. Územní dimenze je chápána jako možnost podpořit konkurenceschopnost specifických typů území a také jako nástroj vyrovnávání územních disparit. Územní dimenze propojuje sektorové a regionální zaměření podpůrných nástrojů a aktivit. Naplnění územní dimenze v programovém období 2014 – 2020 probíhá prostřednictvím integrovaných projektů a integrovaných nástrojů. Integrované nástroje využívané v tomto programovém období jsou integrované teritoriální investice, integrované plány rozvoje území a komunitně vedený místní rozvoj. Přes zpoždění v začátku programového období je v druhé polovině programového období čerpáno v rámci všech integrovaných nástrojů a je možné začít analyzovat jejich dopad. V článku je specifikováno v jakém rozsahu a s jakými přínosy je dosavadní implementace integrovaných nástrojů spojována a je připojeno i doporučení pro přípravu dalšího období na základě stávajícího průběhu implementace.

Klíčová slova

evropské strukturální a investiční fondy, územní dimenze, integrované nástroje, integrované teritoriální investice, integrované plány rozvoje území, komunitně vedený místní rozvoj

Annotation

The article deals with the impact of public policies co-financed by the European Structural and Investment Funds in the programming period 2014 – 2020 on the development of municipalities, cities and regions. Based on the experience of the programming period 2007 – 2013, the territorial dimension was also included into the Partnership Agreement between the European Union and the Czech Republic in the current period. The territorial dimension is understood as an opportunity to support the competitiveness of specific types of territories and also as a tool for balancing territorial disparities. The territorial dimension links the sectoral and regional focus of support tools and activities. The fulfilment of the territorial dimension in the programming period 2014 - 2020 takes place through integrated projects and integrated tools. Integrated tools used in this programming period are integrated territorial investments, integrated territorial development plans and community-led local development. Despite the delays in the start of the programming period, all integrated instruments are used in the second half of the programming period and their impact can be analyzed. The article specifies the range and the benefits of integrated tool implementation and recommendations for the preparation of the next period based on the current implementation process.

Key words

European structural and investment funds, territorial dimension, integrated tools, integrated territorial investment, community-led local development, integrated territorial development plans

JEL classification: H25, H71, R58

1. Úvod

Na úrovni Evropské unie (EU) jsou definovány dlouhodobé strategické cíle rozvoje. Aktuální cíle EU jsou definovány v strategickém dokumentu Evropa 2020 (European Commission, 2015). Strategie Evropa 2020 jako svůj cíl stanovuje inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (European Commission, 2015). Naplnění tohoto cíle je prováděno s pomocí jednotlivých politik EU – hospodářské politiky, politiky zaměstnanosti a politiky regionální a strukturální, nazývané též politika soudržnosti. Jednotlivé členské země byly vyzvány k promítnutí uvedeného cíle do vnitrostátních cílů.

Regionální a strukturální politika EU vedoucí k naplnění stanovených cílů je realizována v časově omezených programových obdobích. V současnosti probíhá programové období 2014 – 2020. K financování regionální a strukturální politiky jsou využity prostředky Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) a Kohézní fond (KF). Na plnění cílů regionální a strukturální politiky bylo na úrovni EU v programovém období 2014 – 2020 vyčleněno 351,8 mld. EUR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2015). Jednotlivé členské státy se mohou zapojit do plnění politik s využitím alokovaných finančních prostředků prostřednictvím uzavření dohody o partnerství s Evropskou komisí. V této dohodě jsou definovány národní cíle, navazující na Strategii Evropa 2020, a dílčí cíle jednotlivých politik, zohledňující národní cíle a situaci v jednotlivých členských zemích. (European Commission, 2013)

Česká republika (ČR) podepsala dohodu o partnerství 26. 8. 2014 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014). Součástí dohody o partnerství je vymezení oblastí podpory v podobě 10 tematických operačních programů (OP) a 11 programů přeshraniční spolupráce a mezinárodní spolupráce (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2011). V dohodě o partnerství je specifikována výše uvedené podpory 23,98 mld. EUR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014). Dohoda o partnerství vymezuje také přístup k teritoriálnímu rozvoji ČR. Základním východiskem je Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 (SRR) a v ní obsažené územní dimenze (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013). Začlenění územní dimenze v programovém období 2014 – 2020 vycházelo z pozitivních reflexí využití tohoto principu v předchozím programovém období. Cílem začlenění územní dimenze je reflektovat specifické územní problémy a potřeby, řešit regionální rozdíly a využít potenciál přítomný v území, územní dimenze by také měla přispět k zvýšení regionální konkurenceschopnosti a snižovat regionální disparity. Cílem uplatnění integrovaného přístupu v rámci územní dimenze je dosažení vyšší kvality strategického plánování a měl by také vést k posilování vazeb mezi městy navzájem, městy a venkovem a napomáhat lepšímu využití přirozených regionálních center. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014)

Naplnění územní dimenze integrovaným přístupem v programovém období 2014 – 2020 probíhá prostřednictvím integrovaných projektů a integrovaných nástrojů. Integrované nástroje využívané v tomto programovém období jsou integrované teritoriální investice (ITI), integrované plány rozvoje území (IPRÚ) a komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019b).

Druhá polovina programového období je vhodným okamžikem pro posouzení uplatnění integrovaných nástrojů, analýzu rozsahu jejich implementace v počtu projektů a objemu přidělených a využitých finančních prostředků, specifikaci případných problémů a naopak poukázání na jednoznačné přínosy, neboť polovina programového období je zpravidla okamžik, kdy začíná příprava dalšího programového období, a je tedy žádoucí při jeho nastavení zohlednit dosavadní zkušenosti.

2. Cíl a metodika výzkumu

Cílem článku je analyzovat stávající rozsah využití integrovaných nástrojů v rámci programového období 2014 – 2020, specifikovat přínosy integrovaných nástrojů a prezentovat případné problémy s implementací integrovaných nástrojů spojené. Pro zpracování článku byla využita analýza sekundárních zdrojů v podobě odborné literatury, veřejně dostupných zdrojů publikovaných institucemi odpovědnými za implementaci podpory z ESIF a dalších institucí podílejících se na naplňování regionální a strukturální politiky v ČR.

3. Integrované nástroje v programovém období 2014 - 2020

Integrované nástroje posilují v rámci veřejných politik prvek strategického řízení ukotveného co nejlíže k místu naplňování cílů. V rámci všech integrovaných nástrojů během jejich nasazování v praxi proběhla analýza daného území, byla zpracována strategie rozvoje území, zpracování strategie vždy navazovalo na cíle na národní úrovni specifikované v SRR a koresponduje tak se strategickými cíli na evropské úrovni, specifikovanými ve strategii Evropa 2020. K financování implementace strategií jsou využity ESIF fondy, ale jsou spolufinancovány i z finančních zdrojů nositele strategie či řešitelů projektů. Kontrola naplňování územní dimenze s pomocí integrovaných nástrojů je realizována prostřednictvím regionálních stálých konferencí a národních stálých

konferencí, které sdružují nejen zástupce veřejných institucí zapojených do implementace, ale i zástupce stakeholderů z příslušných území, kteří evaluují dopad implementace z jejich pohledu. (Merta, 2017, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019b, Národní síť zdravých měst ČR, 2019).

K problematice prospěšnosti, dopadů a problémů spojených s čerpáním ESIF je v odborné literatuře prezentována řada studií. Zaměřují se na posouzení dopadu dotací, systému podpory žadatelů a řešitelů, administrativní náročnost, přílišnou komplikovanost systému, míru využití strategického řízení (Brown, Zimmermannová, 2012, Katsarova, 2013, Košťálová a kol., 2015, Zygmunt, 2018, Žáček a kol., 2018). Posouzení dílčích oblastí v regionální politice se zaměřuje především na hodnocení dopadu dotací ve vztahu k danému regionu, oblasti podpory, posouzení funkčnosti nástrojů a jejich přínosů pro regionální rozvoj (hodnoceny jsou zejména ITI a CLLD) (Zdražil, Applová, 2017, Merta, 2017, Dvořák, Tonev, 2016, Brzáková, Šimonová, 2014, Sisto a kol., 2018, Boukalová, Kolářová, 2014, Škrabal, 2018).

3.1 ITI

ITI jsou vybrané metropolitní aglomerace na území ČR definované v rámci SRR s koncentrací nad 300 tisíc obyvatel. Jedná se o aglomerace (Brněnská, Hradecko-pardubická, Olomoucká, Ostravská, Plzeňská, Pražská a Ústecko-chomutovská). V rámci jejich rozvoje byly vymezeny hlavní témata k řešení a to oblast dopravy a mobility, lepší dopravní obslužnost v území aglomerace, větší integrace veřejné dopravy, sociální soudržnost, zvyšování kvality a kapacity veřejných služeb a snižování sociálního vyloučení skupin obyvatel, udržitelná ekonomika směřující na podporu do vzdělávání, vědy, výzkumu a inovačních center spolu s propojením s podnikatelským sektorem a životní prostředí směřující k zajištění ekologické stability urbanizovaných území, rozvoji ekologické dopravy, řešení energetických zásob, zajištění zásobování vodou, protipovodňová opatření a zlepšení nakládání s odpady. (Šašinka a kol., 2015, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019d) Každá ITI zpracovala strategický dokument, který obsahuje analýzu svého území, a prioritní oblasti rozvoje na území aglomerace, které jsou považovány za klíčové pro další směřování v budoucnosti a současně financovatelné v rámci operačních programů ESIF (Národní síť zdravých měst ČR, 2019). Součástí socioekonomické analýzy byly identifikovány největší problémy v území a jeho potřeby, byly definováni klíčoví stakeholderi v území a proběhl sběr projektových návrhů. Návrhová část strategie specifikuje vizi rozvoje území, strategické cíle, specifické cíle a opatření, která se během implementace strategie promítají do vyhlášených výzev pro žadatele z území ITI. V průběhu implementace probíhá průběžná kontrola nejen ze strany OP financujících realizované projekty, ale také ze strany ITI a je monitorováno naplňování stanovených cílů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019d)

3.2 IPRÚ

IPRÚ představují nástroj udržitelného regionálního rozvoje na úrovni center s přirozeným spádovým územím, jež se nachází mimo metropolitní oblasti ITI. Tento nástroj byl směřován do šesti sídelních aglomerací: České Budějovice, Jihlava, Karlovy Vary, Liberec-Jablonec nad Nisou, Mladá Boleslav a Zlín. V rámci těchto oblastí byla vymezena jako hlavní témata veřejné služby, vzdělávání a trh práce, dopravní obslužnost a oblast životního prostředí včetně technické infrastruktury. IPRÚ se může zaměřit i na podporu výzkumných aktivit a aplikaci jejich výstupů do praxe, podporu inovací a podnikání, dobudování potřebných infrastruktur a řešení potřeb města vedoucích k zajištění funkčního území pro danou oblast. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019c) Obdobně jako ITI také tyto sídelní aglomerace zpracovaly na základě analýzy území a jednání s významnými stakeholdery strategii rozvoje území (Národní síť zdravých měst ČR, 2019). Strategie IPRÚ schvalují účastníci z území, Regionální stálá konference, Národní stálá konference a po jejím schválení začaly být vyhlášeny výzvy pro žadatele z území pro předkládání projektů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019c)

3.3 CLLD a Místní akční skupiny

CLLD je realizován prostřednictvím Místních akčních skupin (MAS). MAS jsou na politickém rozhodování nezávislá společenství občanů, neziskových organizací, subjektů ze soukromé sféry a veřejné správy (obce, svazky obcí a veřejných institucí), které zakládají sdružení a spolupracují na rozvoji území jejich působnosti metodou LEADER. Metoda LEADER je založena na 7 principech: komunitně vedený místní rozvoj přístupem zdola nahoru, inovační přístup, posilování partnerství mezi veřejnou, neziskovou a soukromou sférou, tvorba místní rozvojové strategie, posilování integračních a multisektorových aktivit, síťování a budování lokálních, národních a mezinárodních partnerství (European Network for Rural Development, 2014). Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech, které jsou definovány obcemi s počtem obyvatel menším než 25 000 a územím v rozmezí počtu obyvatel mezi 10 000 a 100 000. K 9. 10. 2018 bylo v ČR evidováno 179 MAS, které pokrývají téměř celé území ČR mimo obcí nad 25 000 obyvatel. Většina MAS je sdružena v rámci Národní sítě MAS ČR (2019).

Mezi hlavní řešená témata v rámci CLLD patří řešení nezaměstnanosti ve venkovských oblastech, podpora lokální ekonomiky, podnikatelských aktivit a tím i vytváření pracovních příležitostí ve venkovských oblastech, stabilizace obyvatel, omezení odlivu mladé a kvalifikované pracovní síly, zvyšování kvalifikace, zvýšení funkční vybavenosti venkova v oblasti sociálních, zdravotních a navazujících služeb, podpora kulturního života na venkově, podpora spolupráce škol všech stupňů, firem a škol, firem vzájemně, podpora pozemkových úprav, opatření k biodiverzitě, snižování zdrojů znečištění, podpora recyklace, regenerace brownfieldů, úspora energie a zavádění obnovitelných zdrojů energie, podpora agroenvironmentálních opatření, obnova propojenosti a dostupnosti krajiny, protipovodňová opatření a ochrana krajiny. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019c) I v případě CLLD je implementace tohoto nástroje založena na strategickém řízení, kdy na základě analýzy území připravily všechny MAS strategii CLLD a po jejím schválení probíhá její implementace nejen s pomocí ESIF, ale i národních zdrojů prostřednictvím realizace projektů samotnými MAS, zejména projektů realizovaných aktéry v území s podporou MAS. V případě CLLD jsou pro financování využívány Operační program zaměstnanost (OPZ), Operační program životní prostředí (OPŽP), Program rozvoje venkova (PRV) a Integrovaný regionální operační program. (IROP) (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019c)

4. Implementace integrovaných nástrojů

Na zasedání Národní stálé konference byl prezentován rozsah implementace integrovaných nástrojů ke konci roku 2018. Od začátku programového období bylo v rámci územní dimenze vyhlášeno 493 výzev s alokovanou podporou 476,5 mld. Kč, v rámci těchto výzev žadatelé předložili projekty v objemu 599,3 mld. Kč a z nich byly schváleny projekty s celkovou výší přidělených prostředků 310,9 mld. Kč. V současnosti jsou v realizaci projekty s celkovým rozsahem rozpočtů ve výši 221,8 mld. Kč a dosud již bylo proplaceno 59,8 mld. Kč v rámci ukončených projektů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f). Údaje k realizovaným projektům jsou dohledatelné také v databázi příjemců ESIF Ministerstva pro místní rozvoj ČR (2019e).

4.1 Stav implementace ITI

V oblasti ITI na začátku programového období bylo nutné vytvořit struktury řízení a zapojení všech stakeholderů, neboť ITI nenavazovalo na obdobný nástroj z minulého programového období. Nicméně všechna velká města v aglomeracích ITI měla v minulém programovém období IPRÚ, tudíž mohla navázat na zkušenost s implementací tohoto nástroje. V roce 2015 došlo ke schválení prvních ITI, většina pak byla schválena v roce 2016 a následně začaly ITI vyhlášovat výzvy navazující na jednotlivé strategické cíle, specifické cíle a opatření. Stav implementace ITI k 31. 12. 2018 je uveden v tabulce 1.

Tab. 1: Stav implementace ITI k 31. 12. 2018

Operační program	Alokace ITI	Vydaná vyjádření ŘV ITI (kladná a záporná vyjádření)		Žádosti o podporu v MS2014+ (schválené nebo dosud nevyhodnocené)		Nasmlované projekty (všechny projekty s podepsaným právním aktem)		Ukončené projekty	
		Počet	Alokace	Počet	Alokace	Počet	Alokace	Počet	Alokace
IROP	16 117,72	798	16 502,9	570	10 493,4	376	6 944,6	147	2 259,0
OPVVV	2242,30	66	3 681,0	30	2 345,4	23	1 480,3	0	0
OPPIK	4 042,3	132	1 334,0	69	891,2	23	143,2	2	9,7
OPD	6475,84	36	4 951,5	20	2 862,6	11	709,9 2	2	52,1
OPZ	598,56	82	643,6	57	452,5	43	318,1	0	0
OPŽP	1450,03	20	388,0	8	258,5	2	14,9	0	0
OPPPR	459,1	1	187,3	1	162,0	1	162,0	0	0
Celkem	31385,79	1 135	27 688	755	17 464,0	479	9 773,0	151	2 320,8

Pozn. Řídicí výbor (ŘV), MS2014+ - informační systém pro podávání žádostí a administrování projektů, Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPIK), Operační program Doprava (OPD), Operační program Praha – pól růstu ČR (OPPPR)
Všechny alokace jsou uvedeny v mil. Kč.

Zdroj: vlastní zpracování a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f

Všechny ITI prochází tzv. mid-term evaluací. Mid-term evaluace je zaměřena na hodnocení naplňování integrovaných strategií k 31. 12. 2018. V oblastech ITI je již schváleno téměř 500 projektů, nicméně z celkové alokace je zatím vyčerpáno relativně málo. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR doporučilo řešitelům ITI urychlit čerpání. V případě, že v rámci průběžné evaluace nebudou dodrženy plánované finanční milníky, dojde k přesunu finančních prostředků do individuálních projektů.

4.2 Stav implementace IPRÚ

Všechny IPRÚ v ČR při zapojení v současném programovém období mohly vycházet ze zkušeností z předchozího programového období, neboť integrované nástroje využívaly již dříve. Obdobně jako v ostatních nástrojích nejdříve musely všechny oblasti provést analýzu regionu a stanovení strategických cílů, specifických cílů a opatření. Pro všech šest území byly v letech 2015 a 2016 schváleny jejich strategie a bylo zahájeno vyhlásování výzev. V tabulce 2 je uveden přehled implementace IPRÚ ke konci roku 2018.

Tab. 2: Stav implementace IPRÚ k 31. 12. 2018

Operační program	Alokace IPRÚ	Vydaná vyjádření ŘV IPRÚ (kladná a záporná vyjádření)		Žádosti o podporu v MS2014+ (schválené nebo dosud nevyhodnocené)		Nasmlované projekty (všechny projekty s podepsaným právním aktem)		Ukončené projekty	
		Počet	Alokace	Počet	Alokace	Počet	Alokace	Počet	Alokace
IROP	5 805,98	180	2 713,2	121	1 727,8	91	540,0	61	877,8
OPD	1 523,60	6	231,8	3	78,1	2	22,3	1	14,2
OPZ	457,47	36	328,4	14	139,7	19	0	0	0
Celkem	7 78705	222	3 273,4	138	1 945,5	112	716,2	62	892,0

Pozn. Všechny alokace jsou uvedeny v mil. Kč.

Zdroj: vlastní zpracování a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f

Také IPRÚ prochází procesem mid-term evaluace k 31. 12. 2018, v červnu 2019 by měly být prezentovány výsledky průběžného hodnocení všech šesti území z pohledu naplňování strategií rozvoje a dosažených výsledků.

4.3 Stav implementace CLLD

Přes velmi pomalý start implementace CLLD, kdy jednotlivé řídicí orgány operačních programů velmi dlouho zpracovávaly prováděcí předpisy a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR zpracovávalo metodiky standardizace a Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 určujícího dokumentu pro přípravu strategií CLLD, byly postupně všechny MAS standardizovány a došlo od poloviny roku 2016 do října 2018 ke schválení Strategií CLLD u 178 z celkových 179 MAS. V tabulce 3 je uveden přehled implementace CLLD napříč všemi operačními programy k 31. 12. 2018.

Tab. 3: Stav implementace CLLD k 31. 12. 2018

Ukazatel/Programový rámec	IROP	PRV	OP Z	OP ŽP	Celkem CLLD
Celkový počet výzev MAS (ks)	926	376	681	57	2040
Celková alokace vyhlášených výzev MAS (mil. Kč)	6 581	3 525	1 817	245	12 168
Celková alokace vyhlášených výzev = % alokace CLLD	80,9	88,8	105,0	21,8	-
Počet projektů v realizaci (vydaný právní akt/podpis Dohody) (ks)	826	1 976	470	11	3 283
Objem prostředků právní akt nebo Dohoda (mil. Kč)	1 830	780	670	9	3 289
Počet ukončených projektů (ks)	234	408	3	1	646
Proplacené prostředky přes žádosti o platbu (mil. Kč)	458	327	50	2	837

Zdroj: vlastní zpracování a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f

V průběhu implementace došlo k navýšení prostředků v rámci OP ŽP na CLLD, některé MAS rozšiřovaly své strategie o tuto oblast. MAS jsou zapojeny i do implementace operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání (OPVVV), kde napomáhají formou animace mateřským a základním školám podávat zjednodušené projekty, tzv. šablony, a v mnoha územích se staly řešiteli projektů Místní akční plán vzdělávání. V rámci těchto projektů dochází k vytváření strategických dokumentů a implementace strategií za účasti zástupců z území ovlivňujících oblast vzdělávání a výchovy. V současnosti prochází MAS kontrolním procesem tzv. mid-term evaluací, kdy je kontrolováno naplňování strategií CLLD, stanovených indikátorů a je možné zpracovat případné aktualizace. Do 30. 6. 2019 by měly všechny MAS projít tímto procesem.

4.5 Hodnocení implementace integrovaných nástrojů

S průběhem implementace všech integrovaných nástrojů jsou spojeny níže uvedené problémy:

- příliš dlouhý časový úsek na začátku programového období zabralo období přípravy metodických pokynů, zpracování analýz, formulování strategií a jejich schvalovací proces,
- o vymezené prostředky alokované v jednotlivých výzvách je ze strany žadatelů nerovnoměrný zájem,
- čerpání prostředků není rovnoměrně rozloženo v průběhu celého programového období,
- s průběžnými změnami v rámci integrovaných nástrojů (např. změny volených orgánů MAS) je nutné dbát na dodržování pravidel standardizace, může docházet k porušování nastavených postupů,
- problémy spojené s měnícími se a chybějícími metodickými pokyny (např. projekty spolupráce plánované v CLLD mají problematicky stanovené parametry a očekává se jejich úprava ze strany řídicího orgánu),
- vyšší administrativa spojená s podáváním žádostí a dokládáním dokumentů jak na úrovni řídicího orgánu, tak na úrovni integrovaného nástroje,
- nejednotnost informačního prostředí – např. v rámci CLLD je podávání žádostí v rámci operačního programu Program rozvoje venkova spojeno s jinou aplikací než další operační programy.

Naopak na základě dosavadních zkušeností je možné shrnout přínosy spojené s implementací integrovaných nástrojů:

- v programovém období 2014 – 2020 byla velmi silně posílena role strategického řízení a je zde větší míra koordinovanosti činností mezi řídicími orgány a dalším zúčastněnými aktéry,
- strategie vychází z reálných potřeb daných regionů a jejich návrh vznikl zdola nahoru na základě požadavků klíčových aktérů a dalších stakeholderů, působících nebo ovlivňujících rozvoj regionu, podpora tedy míří velmi cíleně na rozvoj regionů,
- pozitivně lze hodnotit aktivní práci ITI, IPRÚ a MAS v regionech s potenciálními žadateli, metodická pomoc či obecné poradenství při zpracování žádostí i realizaci projektů, pro řadu žadatelů, kteří by v individuálních projektech neměli dostatečné znalosti a zkušenosti je zpracování žádosti prostřednictvím výzev na regionální úrovni mnohem lépe zvládnutelné,
- vzhledem k rovnoměrně rozdělené alokaci směrem k integrovaným nástrojům je zajištěna plošnější a rovnoměrnější distribuce prostředků z ESIF fondů,
- možnost flexibilní reakce na vývoj v regionu, průběžně je možné jednat o případných přesunech, úpravách alokací, případně v rámci mid-term evaluace může dojít k promítnutí do strategického dokumentu,
- došlo k významnému posílení síťování, propojování v rámci regionů mezi aktéry působícími v území, v rámci analýzy a přípravy strategií byly navázány kontakty mezi subjekty, které dříve neměly příležitost k bližší spolupráci.

4.6 Nastavení integrovaných nástrojů v programovém období 2021 - 2027

Pozitivně je možné hodnotit snahu neopakovat chybu ze začátku programového období 2014 – 2020, kdy zpracování metodických pokynů, analýz a strategických dokumentů a proces jejich schvalování zabralo více než 2 roky ze samotného programového období. Již v roce 2016 byla zahájena příprava dalšího programového období s tím, že je v plánu významně posílit územní dimenzi a využití integrovaných nástrojů a v maximální míře navázat na strategické řízení, zahájené ve stávající programovém období (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f). Bylo již zahájeno i jednání s Evropskou komisí. Mezi skutečnosti, které se v rámci přípravy s novým programových obdobím spojují, patří (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019f, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2016):

- další období bude vycházet ze SRR 2021+, která je již od roku 2017 v přípravě,
- mezi základní principy SRR je opět zařazeno využití územní dimenze v rámci sektorových politik, další rozvíjení strategického plánování, posilování spolupráce a síťování v regionech, zlepšení koordinace a práce s daty v oblasti regionálního rozvoje a důraz na hledání smart řešení na úrovni regionů,
- zachování návaznosti na Národní výzkumnou a inovační strategii pro inteligentní specializaci ČR (RIS3),
- územní dimenze bude využívat integrované nástroje ITI a CLLD, nově budou vznikat také Regionální akční plány (RAP) pro zvýšení koordinace napříč městskými a venkovskými regiony,
- CLLD by mělo být více použito pro animaci v území, posilování vazeb a partnerství, předpokládá se jednodušší schvalování strategií již ve stávajícím programovém období, rozšíření operačních programů animovaných prostřednictvím MAS,
- ITI budou rozšířena na 13 aglomerací (dosavadní ITI a IPRÚ), pro rozvoj městských regionů bude blokována významná část prostředků, snaha o rozšíření operačních programů dostupných v ITI,
- prostřednictvím RAP budou alokovány prostředky na rozvoj jednotlivých krajů,
- dojde k posílení průběžných monitorovacích aktivit k zvýšení průběžné evaluace,
- kombinované využití zdrojů financování regionálního rozvoje z ESIF, národních a ostatních zdrojů,
- posílení využití finančních nástrojů pro zajištění návratnosti části zdrojů,
- zvýšení flexibility pro případné přesuny v rámci operačních programů,

- v rámci jednání s Evropskou komisí jsou již předběžně formulovány základní strategické cíle – zlepšení životního prostředí a ochrana klimatu, využití výzkumného potenciálu pro zvýšení konkurenceschopnosti s ohledem na technologické změny, rozvoj konkurenceschopné a soudržné společnosti, rozvoj dostupnosti a efektivity dopravní sítě, trvale udržitelný a integrovaný rozvoj městských a venkovských oblastí,
- předběžně se jedná o 7 tematických operačních programech navazujících na stávající OP (OP Konkurenceschopnost, IROP, OP Věda a vzdělávání, OP Lidské zdroje, OPŽP, OPD, OP Rybářství, OP Technická pomoc) a programech regionální spolupráce se sousedními zeměmi.

5. Závěr

V programovém období 2014 – 2020 proti předchozímu programovému období došlo k posílení role územní dimenze, integrovaných nástrojů a přes některé problémy, spojené s pozdním schválením metodických postupů, zpracováním a schválením strategií rozvoje v příslušných integrovaných nástrojích, probíhá implementace uspokojivým způsobem. V některých oblastech se potýkají integrované nástroje s menším zájmem žadatelů, jinde je naopak převis zájmu. Ze strany žadatelů a řešitelů je opět, stejně jako v předchozím období, negativně hodnocena komplikovanost prostředí, administrativní náročnost a proměnlivost metodického prostředí. Naopak zvláště v CLLD je pozitivně hodnocena zprostředkovatelská činnost a role MAS ve vztahu k řešitelům. Průběžně je kontrolováno plnění finančních milníků, ve všech integrovaných nástrojích probíhá mid-term evaluace. Čerpání prostředků z důvodu pozdějšího zahájení není ještě zdaleka v polovině vyčerpaných alokací, ale lze předpokládat, že zbývající část programového období bude charakteristická intenzivním čerpáním. V dalším programovém období dle stávajících přípravných prací lze očekávat další posílení územní dimenze, využití integrovaných nástrojů, jejich rozšiřování a rozšiřování operačních programů, které prostřednictvím integrovaných nástrojů je možné lépe zacílit s ohledem na potřeby regionů. Pozitivní je i snaha zahájit přípravné práce již v programovém období 2014 – 2020, přípravu metodických pokynů i samotnou aktualizaci strategií jednotlivých integrovaných nástrojů pro další programového období je v plánu zahájit ještě před jeho začátkem.

Literatura

- [1] BROWN, L.; ZIMMERMANNOVÁ, L., (2012). *Problematika čerpání prostředků ze strukturálních fondů v České republice: překážky limitující plynulé čerpání z fondů*. [online]. [cit. 10.3.2019]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/fewpp_article-cerpani-SF-zimmermannova-brown.pdf.
- [2] BOUKALOVÁ, K., KOLÁŘOVÁ, A., (2014). CLLD ve vybraných státech EU po roce 2014 pod mikroskopem. In *Region in the Development of Society 2014*. Brno: Mendel University of Brno, pp. 76-85. ISBN 978-80-7509-139-0.
- [3] BRZÁKOVÁ, K., ŠIMANOVÁ, J., (2014). Evaluation of the Implementation of Selected Regional Operational Programs with a Focus on Public Projects Economic Efficiency. In *International Conference on European Integration*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, pp. 51–58. ISBN 978-80-248-3388-0.
- [4] DVOŘÁK, Z., TONEV, P., (2016). Problematika vymezení metropolitních oblastí na území České republiky s důrazem na Brno a Ostravu. In *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita. pp. 589-594. ISBN 978-80-210-8273-1. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8273-2016-75.
- [5] EUROPEAN COMMISSION., (2015). *Europe 2020 strategy*. [online]. [cit. 10.3.2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en.
- [6] EUROPEAN COMMISSION., (2013). *European structural and investment funds*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_en.
- [7] EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, (2014). *The LEADER Approach*. [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/leader-tool-kit/the-leader-approach/why-is-leader-specific/en/bottom-up-approach_en.html.
- [8] MERTA, T., (2017). Regionální stálá konference jako nový institucionální nástroj regionální politiky v Česku. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 107-113. ISBN 978-80-210-8587-9. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8587-2017-12.
- [9] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2014). *Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020 Česká republika*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/40d6c28a-df6f-411d-99c4-efbc0b9a07a8/Dohoda_o_partnerstvi.pdf.
- [10] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019a). *CLLD*. [online]. [cit. 14.3.2019]. <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nástroje/CLLD>.
- [11] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2015). *Evropské fondy 2014 – 2020: jednoduše pro lidi*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoje ČR, ISBN 978-80-87147-84-9.

- [12] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019b). *Integrované nástroje*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nastroje>.
- [13] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019c). *IPRÚ*. [online]. [cit. 14.3.2019]. <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nastroje/IPRU>.
- [14] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019d). *ITI*. [online]. [cit. 14.3.2019]. <https://www.mmr.cz/cs/Microsites/Uzemni-dimenze/UD-typy/Integrované-nastroje/ITI>.
- [15] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2016). *Programové období 2021 - 2027*. [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020>.
- [16] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2011). *Programy*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020/Operacni-programy>.
- [17] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019e). *Seznam operací (příjemců)*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: <https://dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Seznamy-prijemcu>.
- [18] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2013). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020*. [online]. [cit. 15.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>.
- [19] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR., (2019f). *12. Zasedání Národní stálé konference*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/Microsites/uzemni-dimenze/Dokumenty/Narodni-stala-konference>.
- [20] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN., (2018). *Seznam místních akčních skupin*. [online]. [cit. 14.3.2019]. Dostupné z: <http://nsmasr.cz/seznam-mistnich-akcnich-skupin/>.
- [21] NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČR. (2019). *Databáze strategií*. [online]. [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/oblastni-dokumenty>.
- [22] KATSAROVA, I., (2013). *The (Low) Absorption of EU Structural Funds. Library of the European Parliament: Library Briefing*. [online]. [cit. 13.3.2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/eplibrary/The-low-absorption-of-EU-Structural-Funds.pdf>.
- [23] KOSTALOVA, J., TETREVOVA, L., PATAK, M., (2015). *The System of Support for Projects Co-financed by EU funds in the Czech Republic. Transylvanian Review of Administrative Sciences*, vol. 45E (June) pp. 97-115. ISSN 1842-2845.
- [24] SISTO, R., LOPOLITO, A., VAN VLIET, M., (2018). Stakeholder participation in planning rural development strategies: Using backcasting to support Local Action Groups in complying with CLLD requirements, *Land Use Policy*, no. 70, pp. 442–450. ISSN: 0264-8377. DOI 10.1016/j.landusepol.2017.11.022.
- [25] ŠAŠINKA, P., DVOŘÁK, Z., TONEV, P., (2015). Programové období EU 2014-2020 jako katalyzátor prostorových analýz metropolitních oblastí (na příkladu Brněnské metropolitní oblasti). In Kulla, M., Novotný, L. (eds.). *Zborník abstraktov zo 7. medzinárodného geografického kolokvia*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. pp. 35-36, ISBN 978-80-8152-319-9.
- [26] ŠKRABAL, J., (2018). Utilization of European funds for brownfields regeneration. In *4th International Conference on European Integration. Sborník příspěvků*. Ostrava: VŠB – Technical University Ostrava. pp. 1484-1491. ISBN 978-80-248-4169-4.
- [27] ZDRAŽIL, P., APPLOVÁ, P., (2017). Dopady programového období 2007-2013 regionální politiky EU na rozvoje českých mikroregionů. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 75-82. ISBN 978-80-210-8587-9. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8587-2017-8.
- [28] ZYGMUNT, J., (2018). The EU funds and the nascence of firms in a transition economy. In *4th International Conference on European Integration. Sborník příspěvků*. Ostrava: VŠB – Technical University Ostrava. pp. 1653-1659. ISBN 978-80-248-4169-4.
- [29] ŽÁČEK, J., HRŮZA, F., VOLČÍK, S. (2018). Impact of ESIF on economic growth of regions of the Czech republic – panel data regression analysis. In *4th International Conference on European Integration. Sborník příspěvků*. Ostrava: VŠB – Technical University Ostrava. pp. 1660-1668. ISBN 978-80-248-4169-4.